

Topøkonomer stempler ind i hed debat om mangel på arbejdskraft

3. september 2024, Berlingske, Sektion 2 (Business), Side 4, Tobias Lind Larsen, og Daniel Tidemann..., 1552 ord, Id: ea5fb409

Prominente socialdemokrater advokerer i ny bog for, at mangel på arbejdskraft kan være en god ting. I et andet ringhjørne står Dansk Erhvervs Brian Mikkelsen, der er dybt uenig. Men hvem har ret, og er velfærdssamfundet truet af mangel på hænder? Det har Berlingske spurgt tre topøkonomer om.

2 sider

En række socialdemokratiske topfolk - anført af Jens Joel - har begået et kampskrift, der vil tage et opgør med fortællingen om mangel på arbejdskraft.

Nu går en række topøkonomer ind i debatten, der blandt andet begyndte med en stikpille til Brian Mikkelsen.

Med bogen »Om mangel på arbejdskraft,« der udkom fredag, vil en håndfuld socialdemokrater nemlig redefinere, hvorvidt mangel på arbejdskraft er et problem.

Det er en god ting, fortalte Jens Joel i et stort interview til Berlingske i sidste uge.

En påstand, som Socialdemokraterne muligvis har ret i, lyder det nu fra flere økonomer.

I bogen går socialdemokraterne i rette med erhvervsbosser som Lars Sandahl fra Dansk Industri og Brian Mikkelsen fra Dansk Erhverv, der taler for reformer, som øger arbejdsudbuddet.

Sidstnævnte fik i Berlingske et ord med på vejen af Jens Joel.

»Brian Mikkelsen sagde for seks år siden, at hvis vi ikke gjorde noget, ville det hele kollapse.

Siden er der kommet 270.000 flere på arbejdsmarkedet. Hvis man er god ved ham, kan man sige, at en tiendedel kommer fra nye reformer,« sagde Jens Joel i sidste uge.

Det var til Berlingske, at Brian Mikkelsen dengang udtrykte, at der var behov for at øge arbejdsudbuddet. Det skulle gøres blandt andet ved at gøre det lettere for landets virksomheder at rekruttere udenlandsk arbejdskraft.

Skete det ikke, kunne det få konsekvenser, advarede Brian Mikkelsen: »Det her er et spørgsmål om velfærdsstatens fremtid,« sagde han.

Velfærdsstaten står, som Jens Joel påpeger, endnu. Derfor har Berlingske spurgt Brian Mikkelsen, om han gik for langt, da han sagde, at det hele risikerer at kollapse.

»Nej, vores allerstørste problem er stadig mangel på **arbejdskraft**,« siger Brian Mikkelsen som svar på tiltale i kølvandet af bogudgivelsen.

Han peger på, at en stor del af den massive udvidelse af arbejdsstyrken på 270.000 kan tilskrives udenlandsk **arbejdskraft**.

»Uden de internationale kollegaer, så var det kollapsede og brændt sammen,« siger han og mener, at bogens budskab »rammer helt ved siden af skiven«.

Vil ikke betale nok

Mens arbejdsgiverne peger på, at mangel på **arbejdskraft** sætter en kæp i hjulet, når det kommer til vækst og velstand, ser bogens skribenter noget anderledes på det.

Foruden partisoldater som Jens Joel og Frederik Vad er økonomer i fagbevægelsen som Frederik I. Pedersen og Sofie Holme Andersen fra henholdsvis 3F og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd medforfattere til bogen.

Her lyder konklusionen, at mangel på **arbejdskraft** gør det lettere for lønmodtagerne at finde job, skifte job, få lønforhøjelse og bedre vilkår.

Samtidig sætter arbejdskraftshungrende virksomheder barren lavere for, hvem de ansætter. Det betyder, at flere på kanten af arbejdsmarkedet kommer i beskæftigelse, lyder påstandene.

Påstande, som bliver delvist bekræftet af tidligere overvismand og økonomiprofessor ved Aarhus Universitet Michael Svarer.

»Hvis virksomheder brokker sig over mangel på **arbejdskraft**, kan man indvende, at de betaler for lidt. Det er den tankegang forfatterne har, og det er også rigtigt rent økonomisk,« siger han, men tilføjer: »Problemet samfundsøkonomisk er, at vi også har børnehaver, sygehuse og plejehjem, der mangler **arbejdskraft**, så derfor kan der sagtens være en opgave, der skal løses.« Den netop lancerede bog taler for, at politikerne ikke nødvendigvis skal levere flere hænder til arbejdsmarkedet.

Det må erhvervslivet - underforstået - selv klare med attraktive løn og arbejdsvilkår.

Philipp Schröder, der ligeledes er økonomiprofessor ved Aarhus Universitet, mener også, at efterspørgsel på **arbejdskraft** har betydet, at mennesker langt væk fra arbejdsmarkedet er blevet en del af det.

»Det bliver nemmere for dem, der er langt væk fra arbejdsmarkedet, at komme ind på arbejdsmarkedet, når erhvervslivet ikke vil betale tilstrækkeligt for mere kvalificeret **arbejdskraft**,« siger han. Samme mekanisme ser også Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, økonomiprofessor ved Københavns Universitet, der dog vurderer, at det ikke vil øge antallet af arbejdstagere permanent.

»Når dampen er oppe, får vi trukket nogle ind, men når konjunktoren er lav, får vi smidt de svageste ud af beskæftigelse,« siger han.

Selvom forfatterne bekræftes på det punkt, ser Michael Svarer dog - i modsætning til Socialdemokraterne - et behov for reformer.

»Vi har set, at vi har haft en meget stor fremgang i beskæftigelsen, og grunden til, at vi har haft det, uden at lønningerne er steget særligt meget, er blandt andet, at vi har fået rigtig meget udenlandsk **arbejdskraft**, og fordi vi har haft arbejdsmarkedsreformer, der har øget det effektive arbejdsudbud,« siger han og giver dermed Brian Mikkelsen ret.

Nød lærer nogen kvinde

Og dermed hersker der stadig tvivl om et centralt spørgsmål; hvorvidt arbejdsudbuddet burde være større? For det er ikke kun **arbejdskraft**, der bliver efterspurgt, men også kvalificeret **arbejdskraft**.

Begge dele mangler dog, ifølge Brian Mikkelsen.

Her lyder bekymringen, at mangel på **arbejdskraft** kan medføre en lavine af negative konsekvenser for samfundsøkonomien.

»Det vil forringe vores konkurrenceevne og forringe vores velfærd, hvis ikke vi får nogle flere hænder,« siger Brian Mikkelsen.

For udover at samfundet taber indtjening ved ikke at kunne imødegå virksomhedernes fyldte ordrebøger, medfører mangel på **arbejdskraft** højere lønninger, bekræfter økonomerne.

Og det kan svække konkurrenceevnen og dermed føre dansk økonomi ind i en negativ spiral.

»Hvis lønningerne stiger, og virksomhederne mister konkurrenceevne, mister man ordrer, og så falder presset og beskæftigelsen igen, ligesom lønningerne falder,« siger Michael Svarer.

Ville erhvervslivet kunne hæve lønningerne, uden at det skader produktiviteten? »Man kan ikke bare hæve lønningerne, hvis udenlandske konkurrenter ikke gør det, mens man fastholder konkurrenceevnen,« siger han og fortsætter: »Det, der er sket, mens Brian Mikkelsen har talt om mangel på **arbejdskraft**, er, at lønningerne er steget mindre end hos vores samarbejdspartnere - og ikke er steget så kraftigt, at det har forringet vores konkurrenceevne.« Brian Mikkelsen medgiver, at manglen på **arbejdskraft** har betydet, at flere, der tidligere har været på kanten af arbejdsmarkedet, er kommet i job, og at det øgede antal arbejdstagere ikke kun kommer fra udlandet.

»Nød lærer nøgen kvinde at spinde. Arbejdsgiverne har været bedre til at samle op, og man har kunnet motivere flere til at tage et job. Derfor er lønnen steget meget, fordi vi har brug for den **arbejdskraft**,« siger han.

En række økonomer er ikke bekymret for konkurrenceevnen og peger på, at danske lønninger ikke er steget lige så meget som de udenlandske.

Så hvad er det for et problem, du ser? »Vores største problem er den øjeblikkelige og fremtidige mangel på **arbejdskraft**. Uanset om man fordoblede lønningerne i Danmark, er der bare ikke **arbejdskraft** nok.« Brian Mikkelsen mener derfor fortsat, at løsningen er mere udenlandsk **arbejdskraft**, og at flere unge og ældre skal ind på arbejdsmarkedet.

»Jeg er ærgerlig over, at vi har diskussionen.

Det er som at påstå, at jorden ikke er rund, men flad. Det er lige nu det største problem, når vi spørger virksomhederne,« siger han.

En høj beskæftigelse er afgørende for en fungerende velfærdsstat, men samtidig skal der være en arbejdsstyrke, som matcher den efterspørgsel, virksomheder ser i ordrebøgerne, lyder det fra økonomerne.

Hvor balancen ligger her, giver de dog ikke svaret på.

»Det er et politisk spørgsmål, hvad man skal gøre ved, at virksomhederne gerne vil have mere **arbejdskraft**,« siger Michael Svarer, der ikke mener, at manglen på

arbejdskraft truer den danske velfærdsmodel.

Arbejdskraft er som god vin

Spørgsmålet er, om det i det hele taget giver mening at diskutere mangel på arbejdskraft, påpeger Philipp Schröder. »I en markedsøkonomi kan man ikke mangle arbejdskraft. Det svarer til, at jeg påstår, at jeg mangler god rødvin i min kælder, men det skyldes altså, at jeg ikke er parat til at betale, hvad det koster,« siger Philipp Schröder, men tilføjer: »Problemet er, at virksomhederne må sige nej til ordrer, fordi de ikke har nok kvalificeret arbejdskraft til at løse opgaven.« Mens han - ligesom Michael Svarer - peger på, at der kan mangle hænder indenfor enkelte faggrupper, vil udbud og efterspørgsel altid løses af markedsmekanismerne, lyder det.

Kan det blive en decideret trussel for de offentlige finanser, at vi ikke har tilstrækkeligt med kvalificeret arbejdskraft? »Dybest set sætter den mangel jo et låg på, hvor meget vi kan skabe vækst, og når der er mindre vækst i økonomien, er der også mindre vækst i de offentlige finanser,« siger Schröder og fortsætter: »Der er kun én kilde, der kan bidrage til de offentlige finanser, og det er erhvervslivets evne til at tjene penge.« Blandt de tre økonomer, som Berlingske har talt med, er der bred enighed om, at manglen på arbejdskraft ikke truer velfærdsmodellen og slet ikke konkurrenceevnen for nuværende.

»Det er komplet meningsløst at sige, at Danmarks konkurrenceevne er truet, for vi har fuld beskæftigelse og kæmpe overskud på samhandlen med andre lande,« siger Hans Jørgen Whitta-Jacobsen.

I den nuværende højkonjunktur ser han ikke et behov at øge udbuddet af arbejdskraft.

Her kan det ud fra økonomisk teori give bedre mening at dæmpe konjunkturerne.

Dermed bliver risikoen for overophedning lavere.

For manglen på arbejdskraft kan være et udtryk for, at vi er inde i en højkonjunktur, hvor det i tider med lavkonjunktur ville give bedre mening at øge arbejdsudbuddet.

»Jeg siger ikke, at det ikke kan være relevant at få øget arbejdsstyrken, men det skal være, fordi man vil skabe større velstand og få forbedret de offentlige finanser. Det vil typisk ikke afhjælpe en øjeblikkelig, generel mangel på arbejdskraft,« siger Hans Jørgen Whitta-Jacobsen.

datj@berlingske.dk ,tola@berlingske.dk

»Jeg er ærgerlig over, at vi har diskussionen. Det er som at påstå, at jorden ikke er rund, men flad.« BRIAN MIKKELSEN, DIREKTØR I DANSK ERHVERV

- Professor i økonomi ved Aarhus Universitet Michael Svarer fortæller, at en stor del af det øgede antal arbejdstagere kommer fra udlandet. Foto: Bo Amstrup/Ritzau Scanpix
- Philipp Schröder peger på, at mangel på **arbejdskraft** er et problem i form af, at virksomheder siger nej til ordrer. Foto: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix

---

Alt mediemateriale fra Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Du må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre mediemateriale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med udgiverne, som har ophavsretten til materialet. Det er ikke tilladt at gemme mediemateriale lokalt på f.eks. egen pc. Alt materiale skal tilgås via Infomedias systemer. En overtrædelse af nævnte er brud på ophavsretten og vil blive rapporteret til udgiverne, som har ophavsretten. Infomedia forbeholder sig ret til at kræve kompensation for misbrug, der strider mod jeres aftales bestemmelser eller gældende dansk lovgivning.

Kopiering

En aftale med Infomedia giver ikke ret til kopiering af mediemateriale. Denne ret kan opnås gennem en aftale med Copydan Tekst & Node, som dækker kopiering på tekstområdet. Læs mere om mulighederne for analog og digital kopiering for hhv. virksomheder og uddannelser på <http://www.tekstognode.dk>.